

pe deplin capacitatea de a interveni, de a observa, de a manipula forme, idei sau experiențe proprii.

BIBLIOGRAFIE

1. CAPCELEA V. *Filosofia socială*, Editura ARC, Brașov, 2009.
2. CĂLIN, M., „Educație estetică și artistică”. În *Științele educației – Dicționar Enciclopedic.*, Editura Sigma, București, 2007.
3. COZMA T. *O nouă provocare pentru educație: interculturalitatea*. Iași: Polirom, 2001, p..
4. DEWEY J. *Democrație și educație. O introducere în filosofia educației*. Editura Didactică și Pedagogică, București, 1977.
5. DOLL JR.W.E. *A post-modern perspective on curriculum*. New York: Teachers College Press, 1993.
6. GUȚU V., VICOL M., *Tratat de pedagogie-între modernism și postmodernism*, Chișinău, 2017.
7. MARK, M. L. „A historical interpretation of aesthetic education”. În *Journal of Aesthetic Education* 33.4., 1999.
8. MIHĂELESCU A., IACOB M., *Arta în școală, Concepte și practici*, Editura Universitară, București, 2016.

DEZVOLTAREA ABILITAȚILOR CREATIVE LA STUDENȚII GRAFICIENI

DEVELOPMENT OF CREATIVE SKILLS IN GRAPHIC STUDENTS

Veronica Raileanu, doctor, conferențiar universitar

UPS „Ion Creanga” din Chișinău

Veronica Raileanu, PhD associate professor

<https://orcid.org/0000-0002-5559-3662>

CZU 76:378.036

Abstract

Words determine the speech, numbers are the basis of mathematics, musical notes make up music, all of these elements together form the specifics of the language for a particular branch. Obviously graphic arts are also based on a unique language, which has a very wide spectrum, just like the visual arts themselves.

The graphic arts are arranged alphabetically due to the elements of plastic language, which represent a specific source of communication. Just as an illiterate person would not be able to read a book, without knowing the alphabet of the specific plastic language we won't be able to understand the message that a work of art conveys.

Key-words: graphic education, pagination, structure, proportion, contrast, rhythm, color properties.

Cuvintele, determină vorbirea, cifrele stau la baza matematicii, notele muzicale alcătuiesc muzica, toate acestea formează în sumă un limbaj specific pentru fiecare ramură în parte. Este evident că și artele grafice au la bază un limbaj unic, el la rândul său având un spectru foarte larg ca și însăși artele vizuale.

Artele grafice sunt ordonate alfabetice datorită elementelor de limbaj plastic, care reprezintă o sursă de comunicare specifică. La fel cum un analfabet n-ar fi capabil să citească o carte, așa și necunoscând alfabetul limbajului plastic specific nu vom putea înțelege mesajul pe care îl transmite o operă de artă.

Educația grafică este cărmuită de legi care din perspectiva limbajului artistic poate aborda o operă de artă. Orice linie, culoare, punct sau alte elemente de structură morfologică și de sinteză, determină și formează exprimarea artistică. Astfel, știind morfologia și sintaxa

imaginii care reprezintă o anumită structură și semnificație, avem capacitatea de a analiza diverse modalități de exprimare grafică.

Orice start grafic începe de la cel mai simplu- punctul. Punctul, la rândul său reprezintă o figură geometrică ce rezultă din intersecția a două linii sau prin întâlnirea a mai multor planuri. În artele ce folosesc suporturi plane, acesta este interpretat de instrumentul cu care lucrezi, așa ca cărbunele, pixul, pensula, etc. Punctul este cel mai simplu și cel mai de bază element al unei forme, respectiv dacă punctul este exercitat în spațiu, acesta se transformă în linie, iar linia în altă figură. Există mai multe tipuri de puncte: puncte *spontane*, puncte *elaborate*, puncte ca mijloc de exprimare, *metamorfozele liniei plastice*, etc.

Linia reprezintă o urmă ce a fost lăsată de un punct aflat în mișcare. Ea poate avea diverse nuanțe, în dependență de lungime, lățime, traiectorie, succesiune, grupare, situare în câmpul imaginii artistice, etc. *Linia are trei roluri primordiale în desen: Constructiv-* sugerând forma, volumul, veritatea și chiar culoarea; *Figurativ-* devenind formă sau semn plastic cu sens divers; *Expresiv-* desenul obținut prin mișcare, ritm și contrast care se realizează cu un scop anumit.

Linia poate fi continuă, activă, simplă, subțire sau groasă, scurtă sau lungă, întretăiată sau continuă, etc. Sensul și direcția liniei, la rândul său, poate fi dreaptă, extenuată deschisă sau închisă și curbată închisă sau curbată deschisă. După modul în care sunt grupate, ele se împart în linii paralele, întretăiate, divergente sau convergente.

În fiecare operă de artă, liniile pot determina caracterul acesteia. Cele așezate pe orizontal denotă starea de repaos, relaxare; liniile pe diagonală, șerpuitoare, răsucite, rotatorii, indică dinamism, și deplasare. Fiecare din aceste tipuri de linii au caracteristici și semnificații specifice. Liniile date sunt numite și explicate astfel: Linia subțire- sensibilitate, acuratețe, delicatete, lumină. Linia groasă- putere, energie, vitalitate. Linia întretăiată- infermitate, indecizie, scotocire. Linia dreaptă- inteligență, rațiune; Linia frântă- duritate, schimbare, putere de viață; Linie curbă- melancolie, emotivitate, finețe; Linie orizontală- calmitate, pace. Linie verticală- echilibru, generozitate, înălțime; Linie sinuoasă- cursivitate, mișcare continuă; Linie oblică crescătoare- energism, avânt, locomotie; Linie descrescătoare- dezechilibru, fluctuație, picare. Linie orizontală grupată- liniște, stabilitate; Liniile verticale paralele dispuse la distanțe egale- concordanță, ordine, armonie; Linie curbată ușor ondulată- eleganță, mișcare înceată. Liniile de aceeași grosime- simplitate. Liniile de grosimi diferite- multilateralitate; Liniile difuze- claritate.

O altă linie, linie în punct continuu, caracterizată datorită continuitatea ei, fără a se întoarce în punctul de plecare, este de două feluri: Linie modulată - alcătuită din zone subțiri, care se schimbă cu altele îngroșate. Linie nemodulată - grosimea permanentă pe tot traseul ei, având aspect decorativ.

Forma, având o deosebită însemnătate în artele vizuale, (care este un element de limbaj plastic), se întâlnește în două stări: forma plană și spațială. Alături de cele forme plane spontane și cele plastice create cu ajutorul liniilor și culorii, exista ca mijloc de reprezentare artistică *suprafața – formă*. Acesta suprafață poate fi o pată de culoare, o formă de se bazează pe reprezentarea plastică și ușor identificabilă a ființelor și obiectelor din realitate etc. Spațiul compoziției poate fi bidimensional cu toate suprafețele ei, dar cu ajutorul formelor plane, care generează mișcarea și volum, putem vorbi și lega aceste forme cu spațiul tridimensional.

Capacitatea și dorința de a progresa au pus temelie încercărilor de a afla taina culorilor, de vreme ce existente umană nu poate fi concepută fără atmosfera colorată în care noi existăm. Toate sentimente, stări psihice în care ne putem afla, impresii deosebite – toate aceste s-au format sub influența puternică a spiritului nostru creativ, care la rândul său e rezultatul culorilor.

Mulți pictori, savanți, cercetători au studiat relații dintre culori și abordarea acestora. Studiile în acest domeniu au dat naștere multor clasificări și scheme grafice, cu scopul de a utiliza cât mai adecvat culori și raporturi dintre acestea.

Toate aceste cercetări au precizat că culori au proprietățile proprii, care sunt: Cromatice – după gradul de saturație; Calorice (care se referă la valoarea energetică a unu element) – caldă sau rece; Valorică – în funcție de gradul de luminozitate, închis sau deschis.

Proprietățile culorilor nu pot fi înlăturate pentru a fi utilizate corect în conștient. După principiul care stă la baza organizării unei compoziției, noi diferențiem compoziție decorativă și cea plastică. Compozițiile figurative și nonfigurative raportate la realitate. În conținutul unei compoziției artistul plastic poate să și compună propria realitate. Pentru asta, e necesară respectarea unor principii compoziționale și anume; *Paginație* (felul în care sunt aranjate elementele în spațiul plastic); *Structura* (schema de ansamblu, prin care elementele sunt împărțite); *Proporția* (armonia între elemente); *Contrastul* (efect artistic obținut de un autor prin opoziția ritmului, ideilor, culorii); *Ritmul* (repetarea a unor elemente).

Un alt moment important al unei lucrări constituie centru de interes. Loc sau zona care atrage privirea spectatorului. Dar captivează și alt moment, centrul compozițional. care pare că ar trebui să fie în mijloc, își regăsește locul nu doar în zona centrală. Poate fi un semn mic, un loc evidențiat prin mai multe modalități spre exemplu: atribuirea culorilor pure, aglomerarea acestei zone cu detalii sau cu ajutorul contrastului puternic și multe altele, în funcție de preferințele autorului.

Din punct de vedere psihologic, culoare pe care o alegem, consemnând-o ca cea mai preferată poate vorbi despre personalitatea noastră. Deci, dacă vom discuta despre *Alb* și persoana pe care o prezintă. Albul este sinteza tuturor culorilor, la fel și persoana, căreia îi aparține alegerea albului, este în felul sinteza întregii lumi, a tuturor calităților atât pozitive, cât și negative. Acesta persoană se află în căutarea drumului propriu, căci nu poate să se îndrepte oriunde, alege calea doar către evoluție, dezvoltare personală și spre puritatea spiritului. Poate fi comparat cu cameleon, pentru capacitatea de a se adapta ușor. Aflându-se cu personalitatea de natură verde, albul devine cu reflexe verzui și se preocupă de sănătate; dacă se află cu persoana de natură neagră, devine misterios și plin de încredere; dacă petrece timp cu personalitate roșie, devine energic și dinamic. De fapt, cea mai serioasă problema acestei persoane este ca greu suportă stresul și tensiunea vieții moderne. Dar scopul principal este în căutarea acelor comori inestimabile, pe care le avem, și anume încrederea în sine, îndrăzneală, dragoste față de sine, cât și pentru cei din jur.

Natură *Neagră*. Persoana este caracterizată printr-un caracter energic și este bine definită. Din punct de vedere mental, persona este puternică și hotărâtă. Natura data este nonconformistă, nesupus, detestă să i se spună ce, când și cum trebuie să facă. Nu suportă să i se impună interdicții sau să se conformeze cu regulile stabilite. Este extrem de independent. Cu toate acestea, natură neagră are eroare de dezordine și haos. Singur își stabilește reguli, le urmează. Faptul că ascultă doar propriul cod moral nu îi diminuează cu nimic valoarea. Are

voință de fier. Temperamentul dominant și exercită o oarecare autoritate asupra anturajului. Are destule virtuți, ajută, susține financiar și moral, apară, chiar fără să fie solicitat pe cei pe care-i consideră necăjiți. Este dotat de mare încredere în sine. Trece prin viață cu ușurință. Cu toate acestea, în mod ocazional, este determinat ca fiind prea îndrăzneț, chiar obraznic. Dar nu-l pasă părerea altora.

Natură *Gri*, un solitar, care nu prea se amestecă cu specia umană. Trăiește viața în modul ascetic. Temperamentul este moderat, nu-i place acțiunea și discuțiile. Are puțină energie și repede se epuizează. Este conștient că trebuie să se ocupe de dezvoltare proprie, dar nu are chef de nimic. Evident nu are mulți prieteni, dar cei pe care îi are, să descătușare natură *Gri*. Din păcate are o stimă scăzută față de sine, îi pare că este respins, abandonat de toți, și în sinea lui, știe foarte bine că natură *Gri* însăși s-a exclus din viața socială. Așteaptă ziua în care o să-și recapete încrederea în sine, în specia umană, când se va simți pregătit, atunci se va arunca din nou în vârtoarea vieții.

Unele efecte terapeutice ale culorilor:

Movul - este culoarea indiferenței.

Maroul - este culoarea care înfrânge extravaganță. În unele cazuri, această culoare creează o senzație de tensiune. Totodată maroul este culoarea pământului și pădurii. Este solid, de încredere și ajută la crearea unei atmosfere neutre, confortabile și primitoare. Este culoarea care comunica sinceritate, putere, maturitate.

Auriul - este culoarea perfecțiunii spirituale, culoarea sfințeniei. Pentru a înțelege mai bine semnificația acestei culori este de ajuns să ne gândim la icoane.

Orange (portocaliu) - este culoarea care îndemna la un puternic simțământ matern, la nevoia de a oferi protecție, fiind culoarea fericirii. Totodată, această culoare are un efect stimulator emotiv, da senzație de apropiere. Este o culoare sociabilă, mai activă decât galbenul, care lasă impresia de optimism, veselie, însă pe suprafețe întinse poate fi iritant. Portocaliul este folosit pentru a vindecă plămâni și pentru a crește nivelele de energie.

Roșul este folosit pentru a stimula corpul și mintea și pentru a mari circulația sângelui.

Galbenul este folosit pentru a stimula nervii și a purifică corpul.

Albastrul este folosit pentru a alina bolile și pentru a trata durerile.

Umbrele d'indigo sunt folosite pentru a vindecă problemele de piele.

Majoritatea psihologilor privesc cu scepticism terapia culorilor și spun că majoritatea efectelor presupuse ale culorilor au fost exagerate. Culorile au de asemenea diferite înțelesuri în culturi diferite. Cercetările au demonstrat că în multe cazuri efectele culorilor asupra stării de spirit pot fi doar temporare. O camera albastră poate cauza inițial sentimente de calamitate, dar efectul va dispărea după o perioadă scurtă de timp, etc.

BIBLIOGRAFIE

1. AILINCĂI C. *Introducere în gramatica limbajului vizual*. Ediția a III-a. Iași: Polirom, 2010
2. MURESAN P. *Culoarea în viața noastră*. Ediția Ceres, București, 1988
3. MIHAILESCU . D. *Limbaajul culorilor și formelor*. Enciclopedia, București, 1980